

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені Василя Стефаника

СЕРІЯ БІОЛОГІЯ

ВИПУСК XIV

Івано-Франківськ
2009

УДК 595.78(477.83)

ЛУСКОКРИЛІ НОКТУОЇДНОГО КОМПЛЕКСУ (LEPIDOPTERA, NOCTUOIDEA) ВИСОКОГІР'Я УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Ю. М. Геряк¹, Р. М. Бідичак²

¹ – Державний природознавчий музей НАН України, вул. Театральна, 18, м. Львів, 79008, Україна; E-mail: entomobelka@ukr.net

² – Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, вул. Шевченка 57, м. Івано-Франківськ, 76018, Україна; E-mail: bidychak@online.ua

Проведено ґрунтовний аналіз літератури а також наведено результати власних досліджень авторів стосовно фауни лускокрилих ноctuоїдного комплексу високогір'я Українських Карпат. Для високогір'я вказується 205 види надродини серед яких 61 – наводяться авторами вперше. Встановлено низьку чисельність типових альпійських видів у порівнянні з іншими частинами Карпат, причиною якого є незначна площа високогір'я, невелика висота, а також значний антропогенний тиск, який призвів до збіднення первинної високогірної рослинності.

Ключові слова: *Noctuoidea, високогір'я, фауна, Українські Карпати.*

Geryak Yu. M., Bidychak R. M. Scale-winged insects' of noctuoidea complex (Lepidoptera, Noctuoidea) in Ukrainian Carpathian highlands. *An extensive literature review and results of own investigations of scale-winged insects' fauna of Noctuoidea complex in Ukrainian Carpathian highlands are presented. Authors show the presence of 205 species of superfamily, between which 61 are described on the observed territory for the first time. The established low number of typical alpine species compared to other parts of Carpathian Mountains could be explained by slight area, small mountain height, and significant anthropogenic pressure, which led to depletion of primary highland flora.*

Key words: *Noctuoidea, highland, fauna, Ukrainian Carpathian.*

Вступ

Високогір'ям вважається гірська територія розміщена над верхньою межею лісу, незалежно від того первинна вона чи вторинна [7]. Верхня межа лісу є одним із найважливіших біогеографічних рубежів у високогір'ї. Межа між лісовими та високогірськими фітоценозами у регіоні проходить по екотонах лісових (смеркових або букових лісів) та високогірських (криволісся з жерепу або леличу) рослинних формацій. Відомі два типи верхньої межі лісу: шпильковий з домінуванням ялини європейської (смереки) та листяний з домінуванням бука, рідше явора. Вважається що листяний тип верхньої межі лісу утворився в результаті знищення людиною поясу ялинових лісів та криволісся. Шпильковий тип верхньої межі лісу також переважно вторинно-знижений людською діяльністю [8]

Площа високогір'я в Українських Карпатах становить приблизно 500 км², і у різних масивах є неоднакова. Зокрема, на хр. Чорногора займає близько 150 км, у Чивчинах – 120, на Свидовці – 100, у Горганах – 70, Бескидах – 60 та у Мармароському масиві – 32 км. У високогір'ї виділяють два висотних рослинних пояси: субальпійський – вище 1450-1550 м н. р. м. у південно-східній частині, та 1150-1250 – у північно-західній, та альпійський – вище 1800 м н. р. м. [9 (цит за Чопик, 1976), 10]. Альпійський пояс наявний лише у Чорногорі, Свидовці, Мармароші та частково у Горганах. Субальпійський пояс натомість представлений майже у всіх масивах, проте походження його у різних районах – різне. У сучасності близько 80% субальпіки займають вторинні лучні угруповання, на місці первинних лісів та криволісся [8].

Лепідоптерофауна, в тому числі й представники надродини Noctuoidea, високогір'я Українських Карпат до останнього часу залишалась практично не вивченою. Першим дослідником лепідоптерофауни Карпатського високогір'я України був М. С. Новицький (Nowicki), який, з верхатури хр. Чорногора вказав лише один вид [22]. Наступним був Й. Соффнер (Soffner), який, як результат своєї літньої поїздки в Карпати, навів 11 видів Noctuoidea, відмічених ним у високогір'ї хребтів Чорногора та Мармарош [29]. Декілька видів наводиться з високогір'я Свидовецького хребта І. Балогом (Balogh) [11]. Більш повне уявлення про високогірську лепідоптерофауну хребта Чорногори дають праці Польського лепідоптеролога Вітольда Несьоловського (Niesiolowski) [24, 25]. На основі досліджень проведених у 1932 та 1934-35 рр. у "Чорногірському резерваті" на полонині Пожижевській та у навколишніх горах він наводить 60 видів ноctuоїдних лускокрилих серед яких 31 – знайдено власне у високогір'ї на межі верхнього лісового та субальпійського поясів і вище. З. Ф. Ключко вказує 2 види Noctuoidea зареєстрованих на полонині Рівна і 1 вид – на п. Красна у 1956-59 рр. [4], та ще 25 видів зібраних Ю. Костюком у Чорногорі на г. Говерла та г.

Пожижевська у 1975 р. [5]. У 2003 р. спільною Українсько-Фінською експедицією у Чивчино-Гринявські гори було виявлено 122 види Noctuoidea для субальпійського поясу г. Чивчин [1, 6].

Матеріали і методи

Починаючи з 2002 р. нами було проведено ряд експедицій у високогір'я хребтів Чорногора, Мармарош, Свидовець та Красна. Для збору матеріалу застосовували загально прийняті для даної групи методики [15, 17 та ін.]. Основним методом був збір на "штучне" світло, джерелом якого були ртутно-кварцові лампи потужністю 80, 160 та 400 Вт, зі значною часткою свічення в ультра-фіолетовому спектрі. Джерелом електроенергії слугував портативний бензогенератор. За допомогою даного методу було зібрано та обліковано основну частину матеріалу – понад 10 000 особин імаго 170 видів ноктуїдних лускокрилих. Незначну частину матеріалу було зібрано іншими методами: на ароматично-смакові приманки, вдень на квітучій рослинності тощо. В період досліджень також збирали преімагінальні стадії та вели візуальні спостереження. Усі зібрані матеріали зберігаються у колекціях авторів та зоологічному музеї кафедри біології та екології Інституту природничих наук Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Визначення матеріалу проводили за відповідною літературою [13-16, 18-21, 25-28,]. У складних, для визначення по зовнішніх ознаках, видів було зроблено препарати геніталій. Систематика у даній роботі прийнята згідно праці М. Фібігера та Г. Хакера [12].

Результати та обговорення

У результаті проведених досліджень було встановлено, що фауна Noctuoidea високогір'я Українських Карпат налічує 205 види і являє собою суміш борео-монтанних, альпійських, степових та полізональних елементів. Лише у субальпійському та альпійськом поясах виявлено 5 виключно високогірських видів, таких як: *Apamea maillardi* (Geyer, [1834]), *Mniotype bathensis* (Lutzaeu, 1901), *Papestra biren* (Goeze, 1781), *Lasionycta proxima* (Hübner, [1809]) та *Xestia ochreago* (Hübner, [1809]). Решта видів совкових відомі також з інших висотно-рослинних поясів. Взагалі, у високогір'ї Українських Карпат постійно трапляється багато видів, що відомі з інших поясів. До таких належать як типові бореомонтанні, так і багато інших видів совкових, які разом утворюють характерну для Українських Карпат високогірську ноктуїдофауну. Крім вище перелічених, це наступні види: *Notodonta torva* (Hübner, [1803]), *Parasemia plantaginis* (Linnaeus, 1758), *Calliteara pudibunda* (Linnaeus, 1758), *Polypogon tentacularia* (Linnaeus, 1758), *Hypena proboscidalis* (Linnaeus, 1758), *Hypena obesalis* Treitschke, 1829, *Scoliopteryx libatrix* (Linnaeus, 1758), *Abrostola tripartita* (Hufnagel, 1766), *Abrostola triplasia* (Linnaeus, 1758), *Autographa bractea* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Autographa pulchrina* (Haworth, 1809), *Autographa jota* (Linnaeus, 1758), *Syngrapha interrogations* (Linnaeus, 1758), *Acronicta alni* (Linnaeus, 1767), *Acronicta (Viminia) menyanthidis* (Esper, [1789]), *Cucullia lucifuga* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Amphipyra tragopoginis* (Clerck, 1759), *Pyrrhia umbra* (Hufnagel, 1766), *Hyppa rectilinea* (Esper, [1788]), *Actinotia polyodon* (Clerck, 1759), *Phlogophora scita* (Hübner, 1790), *Apamea monoglypha* (Hufnagel, 1766), *Apamea crenata* (Hufnagel, 1766), *Apamea lateritia* (Hufnagel, 1766), *Apamea rubrireana* (Treitschke, 1825), *Apamea illyria* Freyer, 1846, *Apamea remissa* (Hübner, [1808]), *Oligia latruncula* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Mesapamea secalis* (Linnaeus, 1758), *Photodes captiuncula* (Treitschke, 1825), *Brachyolomia viminalis* (Fabricius, 1777), *Cirrhia icteritia* (Hufnagel, 1766), *Agrochola (Sunira) circellaris* (Hufnagel, 1766), *Conistra vaccinii* (Linnaeus, 1761), *Lithophane consocia* (Borkhausen, 1792), *Mniotype adusta* (Esper, [1790]), *Lithomoia solidaginis* (Hübner, [1803]), *Cerapteryx graminis* (Linnaeus, 1758), *Polia hepatica* (Clerck, 1759), *Polia nebulosa* (Hufnagel, 1766), *Lacanobia (Dianobia) thalassina* (Hufnagel, 1766), *Melanchnra persicariae* (Linnaeus, 1761), *Ceramica pisi* (Linnaeus, 1758), *Hada plebeja* (Linnaeus, 1761), *Mamestra brassicae* (Linnaeus, 1758), *Hadena compta* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Mythimna (Hyphilare) albipuncta* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Mythimna conigera* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Mythimna (Hyphilare) ferrago* (Fabricius, 1787), *Leucania comma* (Linnaeus, 1761), *Lasionycta imbecilla* (Fabricius, 1794) *Agrotis exclamationis* (Linnaeus, 1758), *Agrotis segetum* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Axylia putris* (Linnaeus, 1761), *Ochrolepura plecta* (Linnaeus, 1761), *Diarsia dahlii* (Hübner, [1813]), *Diarsia brunnea* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Diarsia mendica* (Fabricius, 1775), *Diarsia florida* (F. Schmidt, 1859), *Rhyacia simulans* (Hufnagel, 1766), *Rhyacia lucipeta* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758), *Noctua fimbriata* (Schreber, 1759), *Noctua interposita* (Hübner, 1790), *Eurois occulta* (Linnaeus, 1758), *Anaplectoides prasina* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Xestia baja* ([Denis & Schiffmüller], 1775), *Xestia collina* (Boisduval, 1840), *Xestia (Megasema) c-nigrum* (Linnaeus, 1758), *Xestia speciosa* (Hübner, [1813]) тощо. Як видно зі списку, у фауні субальпійського та альпійського поясів є багато спільних із верхнім лісовим поясом бореомонтанних видів Noctuoidea. Це можна пояснити сусідством даних поясів, а також аутоекологічними особливостями спільних видів, котрі дозволяють їм існування у різних природних умовах двох сусідніх висотно-рослинних поясів. Значна частина видів, у субальпійському поясі трапляються переважно поблизу верхньої межі лісу. Це майже всі види – дендро і тамнофаги (Notodontidae, Nolidae, Lymantriidae, Hypeninae, Catocalini, Pantheinae Acronictinae, Oncocnemidinae) та ліхенофаги на деревах (усі Lithosiinae), а також значна частина лісових хортофагів. Більшість із них, очевидно, потрапляє сюди у пік вегетаційного періоду із нижчих поясів, зокрема із верхнього лісового поясу. Ймовірною причиною таких

міні-міграцій є пошук їжі імаго. Особливо, якщо врахувати що у верхньому лісовому поясі в цей період значно менше квітучого різнотрав'я ніж на субальпійських луках.

Характерною рисою високогірської ноctuоїдофауни Українських Карпат, є наявність деяких рівнинних степових видів, скоріш за все мігрантів, які за сприятливих погодніх умов, протягом теплої пори року здатні формувати розрізнені острівні популяції на луках у бореальній та субальпійській зонах [6]. До таких належать: *Cucullia fraterna* Butler, 1878, *Heliothis viroplaca* (Hufnagel, 1766), *Heliothis maritima* de Graslin, 1855, *Heliothis peltigera* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Heliothis nubigera* Herrich-Schaeffer, 1851, *Helicoverpa armigera* (Hübner, [1808]), *Chloantha hyperici* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Phlogophora meticulosa* (Linnaeus, 1758), *Xylena exsoleta* (Linnaeus, 1758), *Mythimna vitellina* (Hübner, [1808]), *Hyssia cavernosa* (Eversmann, 1842), *Peridroma saucia* (Hübner, [1808]), *Dichagyris flammata* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Xestia sexstrigata* (Haworth, 1809) тощо.

На сьогодні, найкраще дослідженим, порівняно з іншими високогірськими масивами, є високогір'я хр. Чорногора, де виявлено – 143 види ноctuоїдного комплексу [3, 6, 22-24, 29 і наші дані]. Трохи менше видів – 122 – виявлено у Чивчинському високогір'ї [1, 6]. 52 види – відомі з високогір'я хр. Свидовець, 43 види – з Мармароського високогір'я [29 і наші дані], 22 види зареєстровано у високогір'ї полонини Красної і всього 2 види – Рівної [2, 4]. При подальших дослідженнях ці співвідношення можуть суттєво змінюватись.

У всіх досліджуваних масивах виявлено 5 видів. У всіх масивах крім Красної виявлено – 25 видів. Лише у Чорногорі відомо – 53 види, у Чивчинах – 25 видів, на п. Красна – 8 видів, на Свидовці – 4 види, на Мармароші – 2 види.

Вперше для високогір'я Українських Карпат зареєстровано 61 видів ноctuоїдних лускокрилих. Серед них один вид – *Cucullia fraterna* Butler, 1878 вперше наводиться для Карпатського регіону, інший – *Xestia sexstrigata* (Haworth, 1809) взагалі вперше відзначається у Західній Україні. Для високогір'я хребта Чорногора вперше вказується 105 видів, для Свидовця – 46 видів, для Мармароського високогір'я – 39 види і для високогір'я масиву Красна – 21 види Noctuoidea.

Нижче наведено анотований систематичний список таксонів надродина Noctuoidea, зареєстрованих у високогір'ї Українських Карпат.

Використані скорочення: г. – гора, п. – полонина, ос. – особин(а), хр. – хребет,

Надродина NOCTUOIDEA Latreille, 1809

Родина NOTODONTIDAE Stephens, 1829

Підродина NOTODONTINAE Stephens, 1829

Триба NOTODONTINI Stephens, 1829

1. *Notodonta dromedarius* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос. та 01-02.07.2008р. – 1 ос. У високогір'ї трапляється рідко та поодинокі поблизу верхньої межі лісу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Чорногора.

2. *Notodonta torva* (Hübner, [1803])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. та 01-02.07.2008р. – 1 ос. Трапляється рідко та поодинокі поблизу верхньої межі лісу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Чорногора.

3. *Notodonta ziczac* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. та 01-02.07.2008р. Відомий за поодинокими знахідками поблизу верхньої межі лісу. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

4. *Drymonia dodonaea* ([Denis & Schiffermüller, 1775])

Власні дані: хр. Чорногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. на світлопастку відловлено 7 ос., котрі очевидно прилетіли з лісу неподалік. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

5. *Pheosia tremula* (Clerck, 1759)

Власні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 2 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

6. *Pheosia gnoma* (Fabricius, 1776)

Власні дані: хр. Чорногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос. та 01-02.07.2008р. – 1 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 7 ос. Трапляється рідко, місцями звичайна. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

7. *Pterostoma palpina* (Clerck, 1759)

Власні дані: хр. Чорногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 3 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 3 ос. У високогір'ї – нечисельний, на відміну від лісового поясу, звідки, ймовірно потрапляє у субальпіку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

8. *Ptilodon capucina* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Чорногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 3 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 2 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 1 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Чорногора.

9. *Ptilodon cucullina* ([Denis & Schiffermüller, 1775])

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. відловлено на світло 1 особину. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Триба DICRANURINI Duponchel, [1845]

10. *Cerura erminea* (Esper, 1783)

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. 1 ♂ відловлений на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

11. *Furcula furcula* (Clerck, 1759)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина PHALERINAE Moore, 1883

12. *Phalera bucephala* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

Підродина HETEROCAMPINAE Moore, 1883

13. *Stauropus fagi* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Родина NOLIDAE Bruand, 1846

Підродина CHLOEPHORINAE STANTON, 1859

Триба CHLOEPHORINI STANTON, 1859

14. *Vena bicolorana* (Fuessly, 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

15. *Pseudoips prasinana* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 2 ос., 01-02.07.2008р. – 2 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 3 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

Триба SARRHOTRIPINI HAMPSON, 1893

16. *Nycteola revayana* (Scopoli, 1772)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., в липні не чисельний [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 2 ос. [1, 6].

Родина ARCTIIDAE Leach, [1815]

Підродина LITHOSIINAE Billberg, 1820

Триба LITHOSIINI Billberg, 1820

17. *Miltochrista miniata* (Forster, 1771)

Літературні дані: г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 10 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20-22.07.2009р. – 3 ос. Звичайний, ймовірно потрапляє у високогір'я з верхнього лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора і Свидовець.

18. *Atolmis rubricollis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Свидовець між г. Доляска і г. Герешаска, 1600 м н.р.м. [11]. *Власні дані:* хр. Черногора п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – близько 300 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 7 ос. Трапляється біля верхньої межі лісу, звідки очевидно залітає у субальпіку, де звичайний, а місцями (п. Пожижевська) – масовий. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

19. *Lithosia quadra* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 20-31.07.2009р. – 9 ос. Трапляється поблизу верхньої межі лісу, звідки ймовірно поширюється у субальпіку. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

20. *Eilema depressa* (Esper, [1787])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20.07.-20.08.2009р. – 23 ос. Звичайний поблизу верхньої межі лісу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

21. *Eilema griseola* (Hübner, 1803)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-20.08.2009р. – 3 особини на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

22. *Eilema sororcula* (Hufnagel, 1766)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008 р. – 10 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 14 ос. Звичайний біля верхньої межі лісу. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

23. *Eilema lurideola* (Zincken, 1817)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20-31.07.2009 р. – 3 ос. Зрідка трапляється на межі з верхнім лісовим поясом. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина ARCTIINAE Leach, [1815]

Триба ARCTIINI Leach, [1815]

24. *Phragmatobia fuliginosa* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007 р. – 1 ос. та 01-02.07.2008р. – 2 ос. У високогір'ї трапляється рідко, хоча у верхньому лісовому поясі звичайний та чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

25. *Parasemia plantaginis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, г. Брескул, г. Данцер, в липні не рідкісна [23, 24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м. н.р.м. [11]. *Власні дані:* хр. Черногора: г. Пожижевська, г. Менчул Квасівський, г. Шесул, г. Петрос, г. Говерла та ін. Скрізь у високогір'ї Черногори від 1000 до 2000 м н.р.м. у 2002 – 2009 рр. даний вид був більш-менш звичайним. Імаго часто траплялись вдень, переважно на ділянках субальпійських лук серед криволісся з вільхи зеленої(леличу).

26. *Spilosoma lutea* (Hufnagel, 1766)

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300м н.р.м., 27.06.2008р. на світлопастку спіймано 1 ос., яка, ймовірно, прилетіла з лісового поясу, де цей вид є звичайним. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

27. *Spilosoma lubricipeda* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003 р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 2 ос., 27.06.2008 р. – 2 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Поодинокі знахідки виду біля верхньої межі лісового поясу вказують на те що вид схоже потрапляє звідти у субальпійський пояс. Це підтверджує і той факт, що нижче, у лісовому поясі, даний вид є звичайним. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

28. *Spilosoma urticae* (Esper, 1789)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

29. *Diacrisia sannio* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – близько 10 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 28.06.- 01.07. 2008р. – 5 ос. Імаго трапляються поодинокі вдень на субальпійських луках та вночі на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Родина LYMANTRIIDAE HAMPSON, [1893]

Підродина LYMANTRIINAE HAMPSON, 1893

Триба LYMANTRIINI HAMPSON, 1893

30. *Lymantria monacha* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р., 01-20.08.2009р. Звичайний біля верхньої межі смерекових лісів, звідки залітає у субальпіку. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

31. *Arctornis l-nigrum* (Müller, 1764)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м. – 1 ♂ прилетів 01.07.2002р. на світло. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

Триба LEUCOMINI Grote, 1895

32. *Leucoma salicis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

Триба ORGYINI Wallengren, 1861

33. *Calliteara pudibunda* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м. 27.08.2008р. 1 гусінь на *Vaccinium myrtillus*; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 10 ос. на світло, 11.09.2008р. – 1 гусінь на березі оз. Несамовите 1750 м н.р.м. Звичайний у високогір'ї вид. Гусінь високогірських популяцій суттєво відрізняється темнішим забарвленням від низинних, імаго ж на різних висотах практично однакові. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Черногора.

34. *Orgyia antiqua* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – близько 10 ♂♂, 09-12.09.2008р. – близько 10 ♂♂. Самці даного виду досить часто траплялися вдень на субальпійських луках від 1300 до 1700 м н.р.м.. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Родина EREBIDAE Leach, [1815]

Підродина RIVULINAE GROTE, 1895

35. *Rivula sericealis* (Scopoli, 1763)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина BOLETOBINAE GROTE, 1895

36. *Parascotia fuliginaria* (Linnaeus, 1761)

Власні дані: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. 1 ос. на світло, ймовірно залітна з лісу. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

37. *Herminia grisealis* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. 2 особини на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

38. *Polygona tentacularia* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Мармарош, г. Піп Іван [29]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]; *Власні дані:* хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1200-1300 м н.р.м., г. Шесул, 1400-1500 м н.р.м., 27.06-02.07.2002р. – близько 20 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 28.06.-01.07.2007р. – близько 10 ос. Звичайний вдень на субальпійських луках від 1300 до 1600 м н.р.м. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

Підродина HYPENINAE Herrich-Schäffer, 1845

39. *Hypena proboscidalis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 31 липня 1932р. (зб. Fudakowski) [23]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 15 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 08-12.09.2008р. – 10 ос., 20.07-20.08.2009р. – 12 ос. Звичайний у субальпіці, особливо поблизу верхньої границі лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

40. *Hypena rostralis* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 08-12.09.2008р. 1 особина на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

41. *Hypena obesalis* Treitschke, 1829

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 30 липня 1932р. (зб. Fudakowski) [23]; хр. Мармарош, п. Струмки, 1500 м н.р.м., 23.08.2007р. – 1 ос. [3]. *Власні дані:* хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м. 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 08-12.09.2008р. – 1 ос. Рідкісний вид, відомий за поодинокими знахідками у субальпіці, поблизу верхньої межі лісу. В сучасності, в Українських Карпатах, виявлений виключно у високогір'ї. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

42. *Hypena crassalis* (Fabricius, 1787)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос., хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 1 ос. У високогір'ї трапляється рідко, ймовірно потрапляє туди з верхнього лісового поясу, де є звичайним. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина PHYTOMETRINAE HAMPSON, 1913

43. *Phytometra viridaria* (Clerck, 1759)

Літературні дані: п. Рівна [4]. *Власні дані:* хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 – 1400 м н.р.м., 27.06-02.07.2002р. – 5 ос. Імаго зрідка траплялись вдень серед субальпійського різнотрав'я. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

44. *Trisateles emortualis* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [6].

Підродина AVENTINAE TUTT, 1896

45. *Laspeyria flexula* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

Підродина CALPINAE Boisduval, 1840

Триба SCOLIOPTERYGINI Spuler, 1908

46. *Scoliopteryx libatrix* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, кар на г. Піп-Іван, 25.08.2007р. – 1 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 4 ос.; хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430-1450 м н.р.м., 13.01.2008р. – близько 20 імаго зимуючих в підвальному приміщенні метеостанції, 01-02.07.2008р. – 1 ос., 08-12.09.2008р. – 3 ос., схил гори поблизу оз. Несамовите, 1750 м н.р.м., 11.09.2008р. – 3 ос. У високогір'ї – звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

Підродина SATOCALINAE Boisduval, [1828]

Триба TOXOCAMPINI GUENEE, 1852

47. *Lygephila viciae* (Hübner, [1822])

Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м. (зб. Ю. Костюк) [5].

Триба EUCLIDIINI GUENEE, 1852

48. *Euclidia glyphica* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300-1400 м н.р.м., 28.06.-02.07.2002р. – близько 10 ос., п. Пожижевська, 1300-1500 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 28.06.-01.07.2008р. – близько 10 ос. Звичайний на післялісових луках верхнього лісового поясу, звідки, ймовірно, залітає у субальпіку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

49. *Euclidia (Callistege) mi* (Clerck, 1759)

- Літературні дані:* хр. Черногора, 1 особина зловлена Фудаковським (Fudakowski) на світло 02.07.1932р. на п. Пожижевська, 1330 м н.р.м. [23, 24]
- Триба CATOCALINI** Boisduval, [1828]
- 50. *Catocala sponsa* (Linnaeus, 1767)**
- Літературні дані:* У 2003 р. спостерігалось масове розмноження даного виду по всій Західній Україні. Мігруючі особини відзначались навіть у високогір'ї – на хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 2 ос. [1, 6].
- Родина NOCTUIDAE** Latreille, 1809
- Підродина PLUSIINAE** Boisduval, 1829
- Триба ABROSTOLINI** EICHLIN & CUNNINGHAM, 1978
- 51. *Abrostola tripartita* (Hufnagel, 1766)**
- Літературні дані:* хр. Черногора, полонина Рогнеска [28], п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 08 та 11.07.1932 (зб. Fudakowski) [23, 24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1800 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 3 ос.; хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 5 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 2 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.
- 52. *Abrostola triplasia* (Linnaeus, 1758)**
- Літературні дані:* хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р [1]. *Власні дані:* хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2006р. – 2 ос.; хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 6 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна, Мармарош, Свидовець і Черногора.
- Триба PLUSIINI** Boisduval, 1829
- Підтриба AUTOPLUSIINA** KITCHING, 1987
- 53. *Macdunnoughia confusa* (Stephens, 1850)**
- Літературні дані:* хр. Черногора, 1 ос. 8 липня на вершині г. Говерла [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 3 ос.; хр. Черногора, г. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 6 ос. Звичайний, мігрант. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.
- 54. *Diachrysis chrysitis* (Linnaeus, 1758)**
- Літературні дані:* хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 2 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 5 ос., 08-12.09.2008р. – 2 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 3 ос. Не чисельний, на відміну від нижчих районів. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.
- 55. *Diachrysis stenochrysis* (Warren, 1913)**
- Літературні дані:* хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1800 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 2 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос., 08-12.09.2008р. – 1 ос., 20.-31.07.2009р. – 3 ос. Не чисельний, на відміну від лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.
- Підтриба EUCHALCINA** Chou & Lu, 1979
- 56. *Euchalcia variabilis* (Filler, 1783)**
- Літературні дані:* хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1, 6].
- 57. *Polychrysis moneta* (Fabricius, 1787)**
- Літературні дані:* хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].
- Підтриба PLUSIINA** Boisduval, 1828
- 58. *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758)**
- Літературні дані:* хр. Черногора – скрізь, аж до вершин але не чисельна [23, 24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 15 ос.; хр. Мармарош, 1400-1930 м н.р.м., 26-28.08.2008р. – більше 100 ос.; хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 1 ос., 10-12.08.2007р. – більше 100 ос., 01-02.07.2008р. – близько 200 ос., 08-12.09.2008р. – близько 100 ос., 20.07.-20.08.2009р. – більше 300 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 3 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 45 ос., Дуже чисельний, місцями масовий вид у скрізь високогір'ї Українських Карпат. Характерно, що у лісовому поясі нижчих висот та на рівнині вид набагато рідший. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна, Мармарош і Свидовець.
- 59. *Autographa pulchrina* (Haworth, 1809)**
- Літературні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 26.07.1932р. [23, 24]; хр. Красна полонина Менчул [4]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м.

н.р.м. [11]. *Власні дані*: хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 1 ос., 10-12.08.2007р. – 4 ос., 01-02.07. і 08-12.09.2008р. по 2 ос. та 20.07.-20.08.2009р. – 8 ос. Звичайний, особливо на межі субальпійського та верхнього лісового поясів. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош.

60. *Autographa jota* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, г. Пожижевська, 1700 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 2 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос., та 01-02.07.2008р. – 1 ос. Не рідкісний, але трапляється поодинокі. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

61. *Autographa bractea* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, схили г. Брескул, липень 1934-35рр., рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 3 ос.; хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м. 28.06.-02.07.2002р. – 1 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 2 ос., 20-31.07.2009р. – 1 ос. На полонинах – не рідкісний. Типовий борео-монтанний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

62. *Syngrapha interrogations* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 6 ос.; хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м. 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 9 ос. Звичайний у високогір'ї, типовий борео-монтанний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

63. *Plusia festucae* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 1 ос. в сер. липня [24].

Підродина PANTHEINAE SMITH, 1898

64. *Panthea coenobita* (Esper, 1785)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. прилетіла на світло, очевидно із верхнього лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

65. *Colocasia coryli* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]. *Власні дані*: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м. 19.05.2006р. – більше 200 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.07.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 2 ос. Звичайний, місцями (п. Красна) – масовий лісовий вид, у субальпіку, ймовірно, залітає з верхнього лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна.

Підродина ACRONICTINAE HEINEMANN, 1859

66. *Moma alpium* (Osbeck, 1778)

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. 4 особини відловлено на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

67. *Acronicta alni* (Linnaeus, 1767)

Власні дані: хр. Черногора: п. Пожижевська 1430 м н.р.м. 01-02.07.2008р. – 1 ос., г. Менчул Квасівський 1300 м н.р.м. 27.06.2008р. – 8 ос. Звичайний у субальпійському поясі. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

68. *Acronicta psi* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: полонина Рівна [4]. *Власні дані*: хр. Черногора п. Пожижевська 10-12.08.2007р. – 1 ос. – до світла. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

69. *Acronicta leporina* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. до світла. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

70. *Acronicta (Subacronicta) megacephala* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1].

71. *Acronicta (Viminia) menyanthidis* (Esper, [1789])

Власні дані: хр. Черногора: г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 1 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

72. *Acronicta (Viminia) auricoma* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м. 10-12.08.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

73. *Acronicta (Viminia) rumicis* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

74. *Craniophora ligustri* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 2 ос.

Підродина CUCULLIINAE Herrich-Schaffer, 1845

75. *Cucullia lactucae* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Рідкісний. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

76. *Cucullia fraterna* Butler, 1878

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос. на світлопастку. Степовий вид. Вперше реєструється в Українських Карпатах.

77. *Cucullia lucifuga* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. 1 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 1 ос. Типовий борео-монтанний вид. У високогір'ї – рідкісний, значно чисельніший у верхньому та нижньому лісових поясах та на Передкарпатті. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

78. *Cucullia umbratica* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м. 10-12.08.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

79. *Cucullia (Shargacucullia) prenanthis* (Boisduval, 1840)

Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина ONCOCNEMIDINAE FORBES & FRANKLEMONT, 1954

80. *Calliergis ramosa* (Esper, [1786])

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підродина AMPHIPYRINAE Guenee, 1838

81. *Amphipyra berbera* Rungs, 1949

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 31.07.-01.08.2002р. – 4 ос., хр. Черногора, г. Піп Іван, 26.06., 0107.2003р. – 1 ♂ [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош, кар на г. Піп-Іван 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош.

82. *Amphipyra tragopoginis* (Clerck, 1759)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, в кінці липня-серпні не рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос., 08-12.09.2008р. – 1 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос.

Підродина HELIOTHINAE Boisduval, 1828

83. *Shinia scutosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

84. *Heliothis viroplaca* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 7 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 2 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2008р. – близько 10 ос. на світло. Мігрант. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець і Черногора.

85. *Heliothis maritima* de Graslin, 1855

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 4 ос. [1, 6].

86. *Heliothis peltigera* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

87. *Heliothis nubigera* Herrich-Schäffer, 1851

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6].

88. *Helicoverpa armigera* (Hübner, [1808])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 31.07.-01.08.2002р. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 12 ос., кар на г. Піп-Іван, 1800 м н.р.м., 27.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м. 08-09.08.2007р. – 6 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – близько 10 ос., 08-12.09.2008р. – близько 10 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос. Мігрант, у високогір'ї звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

89. *Pyrria umbra* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 3 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м. 15.06.2007р. – 1 ос., 01-02.07.2008р. – 4 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

Підродина XYLENINAE Guenee, 1837

Триба PSEUDEUSTROTINI ВЕСК, 1996

90. *Pseudeustrotia candidula* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

- Літературні дані:* хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна.
- Триба CARADRININI DUPONCHEL, 1844**
Підтриба CARADRININA DUPONCHEL, 1844
- 91. *Caradrina morpheus* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м н.р.м. [11].
- 92. *Caradrina (Paradrina) selini* Boisduval, 1840**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 5 ос. [1, 6].
- 93. *Caradrina (Paradrina) clavipalpis* (Scopoli, 1763)**
Власні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 94. *Hoplodrina ambigua* ([Denis & Schiffermüller], 1775)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 2 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош, кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Черногора.
- 95. *Rusina ferruginea* (Esper, [1785])**
Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 96. *Charanyca trigrammica* (Hufnagel, 1766)**
Власні дані: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 1 ос., на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- Триба COSMIINI Guenee, 1852**
- 97. *Cosmia (Calymnia) trapezina* (Linnaeus, 1758)**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 30.07.1932р. – 1 ос. [23]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос., на світло.
- Триба DYPTERYGIINI FORBES, 1954**
- 98. *Dypterygia scabriuscula* (Linnaeus, 1758)**
Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. спіймано на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- Триба АСТИНОТИНИ BECK, 1996**
- 99. *Hypa rectilinea* (Esper, [1788])**
Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 5 ос., 01-02.07.2008р. – 4 ос. Звичайний у субальпійському та верхньому лісовому поясах.
- 100. *Actinotia polyodon* (Clerck, 1759)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 1 ос., п. Пожижевська 1430 м н.р.м. 01-02.07.2008р. – 1 ос., 20.07.-01.08.2009р. – 2 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна, Мармарош, Свидовець і Черногора.
- 101. *Chloantha hyperici* ([Denis & Schiffermüller], 1775)**
Літературні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос. [2].
- Триба PHLOGOPHORINI Hampson, 1918**
- 102. *Phlogophora scita* (Hübner, 1790)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6].
- 103. *Phlogophora meticulosa* (Linnaeus, 1758)**
Власні дані: хр. Мармарош: вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 1 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 5 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 3 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос., 10-12.08.2007р. – 2 ос., 01-02.07.2008р. – 2 ос., 08-12.09.2008р. – 4 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос. Мігрант, звичайний у високогір'ї. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 104. *Euplexia lucipara* (Linnaeus, 1758)**
Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 2 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 4 ос. Не рідкісний, на межі високогір'я і верхнього лісового поясу.
- Триба АРАМЕІНИ Guenee, 1841**
Підтриба АРАМЕІНА Guenee, 1841
- 105. *Aramea monoglypha* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Рогнеска [29]; п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 11 і 25.07.1932р. [23]; в липні 1934-35рр. скрізь (у Черногорі) досить чисельна [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-

25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 5 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 15 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 2 ос.; п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 6 ос., 10-12.08.2007р. – 7 ос.; 01-02.07.2008р. – 10 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 10 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 3 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

106. *Aramea crenata* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська з кін. червня до сер. серпня досить чисельна [24]; г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м. н.р.м. [11]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 22 ос., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 18 ос., 20-22.07.2009р. – 2 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м. 27.06.2008р. – 2 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м. 29.06.2008р. – 7 ос. Звичайний, місцями чисельний вид.

107. *Aramea epomidion* (Haworth, 1809)

Літературні дані: хр. Черногора: г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

108. *Aramea lateritia* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Рогнеска [29]; г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р., (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. і 20-31.07.2009р. – 1 ос. Рідкісний у зборах на світло. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

109. *Aramea maillardi* (Geyer, [1834])

Літературні дані: хр. Черногора, полонина Рогнеска [29]; на полонинах хр. Черногора дуже рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6]. *Власні дані*: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 мертва особина, в плафоні ліхтаря на біостанонарі І.Е.К., 28.07.2008р. – 1 ос. (зб. Ю. Канарський), 20.07.2009р. – 2 ос., і 01-20.08.2009р. – 1 ос. Один з небагатьох типових високогірських видів Українських Карпат, трапляється дуже локально та рідко.

110. *Aramea rubrirena* (Treitschke, 1825)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 20.07.1932р. [23], на полонинах хр. Черногора, рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 3 ос. [1, 6]; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос. [3]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос., 01-02.07.2008р. – 7 ос. 20-31.07.2009р. – 5 ос. Не рідкісний але локальний високогірський вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

111. *Aramea remissa* (Hübner, [1808])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м. н.р.м. [11]. *Власні дані*: хр. Черногора: п. Пожижевська, 28.06.-01.07.2008р. – 2 ос. на світло. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

112. *Aramea illyria* Freyer, 1846

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м. – 1 сильно облітана ос. прилетіла на світло у ніч 01-02.07.2008р. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

113. *Aramea sordens* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., в липні не чисельна [24]. *Власні дані*: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 3 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20-22.07.2009р. – 1 ос. У високогір'ї трапляється рідко, чого не скажеш про нижчі райони, де вид є звичайний або чисельним, і звідки ймовірно залітає на верхатуру. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

114. *Leucaramea ophiogramma* (Esper, [1794])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6]. *Власні дані*: хр. Черногора, п. Пожижевська 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

115. *Oligia strigilis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 3 ос., хр. Черногора, п. Пожижевська 1430 м н.р.м. 20-31.07.2009р. – 1 ос. Рідкісний, на відміну від нижчих районів, звідки можливо і потрапляє у високогір'я. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

116. *Oligia latruncula* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора: п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 14.07.1932р. – 1 ос. [23], в липні не чисельна [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані*: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос., 20-31.07.2009р. – 1 ос. Рідкісний, на відміну від нижчих районів, звідки ймовірно і потрапляє у високогір'я.

117. *Mesaramea secalis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чорногора: п. Пожижевська в кінці липня 1934-35рр. пара особин [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Свидовець г. Драгобрат 1400 м н.р.м. 08-09.08.2007р. – 1 ос.; хр. Чорногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м. 27.06.2008р. – 3 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

118. *Mesapamea didyma* (Esper, 1788)

Власні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м. 01.-02.07.2008р. – 1 ос., 20-31.07.2009р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

119. *Photedes captiuncula* (Treitschke, 1825)

Літературні дані: хр. Чорногора: г. Говерла, г. Шпиці, ур. «Погане місце» [22]; г. Шешул [29]; г. Піп Іван, 26.06., 01-02.07.2003р., г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Чорногора, г. Шешул, 1400-1600 м н.р.м., 30.06-01.07.2002р. – чисельний на субальпійських луках серед криволісся з вільхи зеленої. Типовий високогірський вид.

120. *Helotropha leucostigma* (Hübner, [1808])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

Триба XYLENINI Guenee, 1837

Підтриба XYLENINA Guenee, 1837

121. *Brachylophia viminalis* (Fabricius, 1777)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м. 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. 1 ос., хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 2 ос. на світлопастку. Не рідкісний. Високогірські особини імаго переважно значно темніше забарвлені ніж рівнинні та низькогірські. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Чорногора.

122. *Parastichtis suspecta* (Hübner, [1817])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1].

123. *Atypha pulmonaris* (Esper, [1790])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 31.07.-01.08.2002р. – 29 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-20.08.2009р. – 10 ос. У високогірських районах Українських Карпат літ імаго відбувається пізніше ніж у Передкарпатті чи нижньому лісовому поясі, де відзначений з середини червня до кінця липня. Пік льоту у високогір'ї припадає на початок серпня а не на початок липня, як у нижчих районах. Вперше наводиться для високогір'я хр. Чорногора.

124. *Xanthia togata* (Esper, [1788])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. [1].

125. *Cirrhia icteritia* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. [1]. *Власні дані:* хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 08-12.09.2008р. – 2 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Чорногора.

126. *Agrochola (Anchoscelis) litura* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 13-30.09.2007р. – 1 ос. у світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

127. *Agrochola (Sunira) circellaris* (Hufnagel, 1766)

Власні дані: хр. Чорногора, схил гори біля оз. Несамовите, 1750 м н.р.м. – близько 10 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 13-30.09.2008р. – близько 20 ос. у зборах на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

128. *Conistra vaccinii* (Linnaeus, 1761)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 4 ос.; хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 13-30.09.2008р. – 6 ос. на світлопастку. Звичайний вид. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

129. *Lithophane socia* (Hufnagel, 1766)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

130. *Lithophane consocia* (Borkhausen, 1792)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос.; хр. Чорногора, пол. Пожижевська, 08-12.09.2008р. – 3 ос., 13-30.09.2008р. – 4 ос. на світлопастку. Звичайний. Вперше вказується для високогір'я Українських Карпат.

131. *Lithomoia solidaginis* (Hübner, [1803])

Власні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 01-20.08.2009р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

132. *Xylena exsoleta* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос.; хр. Мармарош, г. Прилука, 1600 м н.р.м. кінець серпня 2005р. – 1 гусінь останнього віку на *Vaccinium myrtillus*. Метелик вийшов у квітні наступного року. Мігрант, в окремі сприятливі роки здатен створювати тимчасові популяції у високогір'ї (Масек, 2008). Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

133. *Eupsilia transversa* (Hufnagel, 1766)

- Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 08-30.09.2008р. – 17 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 134. *Mniotype adusta* (Esper, [1790])**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Рогнеска [29]; г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м. н.р.м. [11]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець: оз. Досяска, 1580 м н.р.м., 29.07.2007р. – 1 ос., г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 10 ос.; хр. Черногора, п. Пожежевська 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 6 ос., 01-02.07.2008р. – 5 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 4 ос. Звичайний борео-монтанний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош.
- 135. *Mniotype bathensis* (Lutzau, 1901)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].
Підродина HADENINAE Guenee, 1837
Триба ORTHOSIINI Beck, 1996
- 136. *Orthosia incerta* (Hufnagel, 1766)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 13 ос. хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., травень 2009р. – 6 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 137. *Orthosia cerasi* (Fabricius, 1775)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 13 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 138. *Orthosia cruda* ([Denis & Schiffermüller], 1775)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 10 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 139. *Orthosia opima* (Hübner, [1809])**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 4 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 140. *Orthosia gothica* (Linnaeus, 1758)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 4 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська травень 2007р. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 141. *Egira conspicillaris* (Linnaeus, 1758)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 7 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 142. *Cerapteryx graminis* (Linnaeus, 1758)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 10-12.08.2007р. – 10 ос., 08-12.09.2008р. – 6 ос., 20.07.–20.08.2009р. – 35 ос. Звичайний, місцями – чисельний у високогір'ї вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.
- Триба HADENINI** Guenee, 1852
- 143. *Anarta (Calocestra) trifolii* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].
- 144. *Polia bombycina* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.
- 145. *Polia hepatica* (Clerck, 1759)**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., в липні не рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]; хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м. н.р.м. [11]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20-31.07.2009р. – 3 ос.
- 146. *Polia nebulosa* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, в липні не рідко [24], г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 6 ос., 01-02.07.2008р. – 5 ос. Звичайний.
- 147. *Pachetra sagittigera* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5].
- 148. *Lacanobia w-latinum* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 8 ос. п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Звичайний біля верхньої межі лісу.
- 149. *Lacanobia (Dianobia) thalassina* (Hufnagel, 1766)**
Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 2 ос.: 04 і 30 липня 1932р. [23], в липні 1934-1935рр. – рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 4 ос.
- 150. *Lacanobia (Dianobia) contigua* ([Denis & Schiffermüller], 1775)**
Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 2 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.
- 151. *Lacanobia (Dianobia) suasa* ([Denis & Schiffermüller], 1775)**

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1].

152. *Melanchra persicariae* (Linnaeus, 1761)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 2 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

153. *Ceramica pisi* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 01-02.07.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

154. *Papestra biren* (Goeze, 1781)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 44 ос., 01-02.07.2008р. – 58 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 3 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 16 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

155. *Hada plebeja* (Linnaeus, 1761)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 04.07.1932р. [23], в липні 1934-1935рр. – рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 10 ос.; хр. Черногора: пол. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 30 ос., 01-02.07.2008р. – 13 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 17 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 26 ос. Чисельний у високогір'ї вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

156. *Hyssia cavernosa* (Eversmann, 1842)

Власні дані: хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

157. *Mamestra brassicae* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, оз. Доляска, 1580 м н.р.м., 29.07.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 3 ос., 20-22.07.2009р. – 2 ос. Нечисельний у високогір'ї, біля верхньої межі лісу, куди, ймовірно, проникає з сусіднього лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

158. *Sideridis (Aneda) rivularis* (Fabricius, 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 20-31.07.2009р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

159. *Sideridis (Heliophobus) reticulata* (Goeze, 1781)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700, м н.р.м., 23.06.2003р. – 5 ос. [1, 6].

160. *Hecatera bicolorata* (Hufnagel, 1766)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430, м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос. на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

161. *Hadena compta* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 10-12.08.2007р. – 1ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Рідкісний в Українських Карпатах вид, досі був відомий для рівнинних, передгірських та нижньогірських районів [14, 30, Геряк, неопубл. дані]. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

162. *Hadena confusa* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6].

Триба LEUCANIINI Guenee, 1841

163. *Mythimna conigera* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Свидовець, оз. Доляска, 1580 м н.р.м., 29.07.2007р. – 2 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 1 ос., 20.07-20.08.2009р. – 3 ос. Не чисельний у високогір'ї, мігрант. Вперше наводиться для високогір'я хр. Свидовець.

164. *Mythimna pallens* (Linnaeus, 1758)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

165. *Mythimna vitellina* (Hübner, [1808])

Власні дані: хр. Мармарош: вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос., 27.08.2008р., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 10-12.08.2007р. – 3 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос., 08-12.09.2008р. – 1 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 1 ос. Звичайний у високогір'ї. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

166. *Mythimna (Hyphilara) albipuncta* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 10 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 12 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 10-

12.08.2007р. – 16 ос., 01-20.08.2009р.-5 ос. Звичайний, місцями – чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

167. *Mythimna (Hyphilara) ferrago* (Fabricius, 1787)

Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р.- 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 17 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 5 ос., 01-20.08.2009р. – 2 ос. Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

168. *Leucania comma* (Linnaeus, 1761)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 16 ос.; хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 5 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м. 01-02.07.2008р. – 2 ос., 20-31.07.2009р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

Триба ERIOPYGINI FIBIGER & LAFONTAINE, 2005

169. *Lasionycta proxima* (Hübner, [1809])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23.06.2003р. – 2 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Черногора, пол. Пожижевська, 01.-20.08.2009р. – 2 ос. у зборах на світлопастку. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

170. *Lasionycta imbecilla* (Fabricius, 1794)

Літературні дані: хр. Черногора, полонина Рогнеска [27]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 4 ос. на межі верхнього лісового та субальпійського поясів.

Підродина NOCTUINAE LATREILLE, 1809

Триба AGROTINI RAMBUR, 1848

Підтриба AUSTRANDESIINA Angulo & Olivares, 1960

171. *Peridroma saucia* (Hübner, [1808])

Власні дані: хр. Мармарош, вершина г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 1 ос. Мігрант. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Підтриба AGROTINA RAMBUR, 1848

172. *Actebia praecox* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6].

173. *Dichagyris (Albocosta) flammata* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 2 ос. [1, 6]; хр. Мармарош, вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р – 1 ос. [3]; хр. Черногора, пол. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. [3]. *Власні дані:* хр. Черногора, пол. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. Південний, середземноморський вид, здатен до міграцій, під час яких, очевидно, залітає у високогір'я.

174. *Euxoa birivia* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1];

175. *Agrotis cinerea* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 2 ос. на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

176. *Agrotis exclamationis* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 5 ос., кар на г. Піп Іван Мармароський, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 11 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 10 ос., 08-12.09.2008р. – 6 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 13 ос. Звичайний або чисельний у високогірських районах. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

177. *Agrotis segetum* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Рогнеска [29]; п. Пожижевська 1330 м н.р.м., під г. Брескул, до 1500 м н.р.м., у кінці липня-серпні – не рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 1 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 10 ос., 08-12.09.2008р. – 5 ос. Звичайний на верхатурі вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош.

178. *Agrotis clavis* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора полонина Рогнеска [29].

179. *Agrotis ipsilon* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська 30 і 31.07.1932р – 2 ос. [23]; хр. Чивчини, г. Чивчин 1700 м н. р. м. 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 3 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 2 ос., 27.08.2009р. – 1ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 10 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. 7 ос.; хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 15 ос., 08-12.09.2008р. – 5 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос., г.

Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 2 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 4 ос. Звичайний у високогір'ї. Мігрант. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

Триба NOCTUINI Latreille, 1809

Підтриба AXYLIINA FIBIGER & LAFONTAINE, 2005

180. *Axylia putris* (Linnaeus, 1761)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

181. *Ochropleura plecta* (Linnaeus, 1761)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 2 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. 10 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р.- 20 ос., 27.06.2008р. – 2 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 10 ос., 08-12.09.2008р. – 2 ос.; 20.07.-20.08.2009р. – 12 ос. Звичайний, місцями чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна, Мармарош, Свидовець і Черногора.

Підтриба NOCTUINA Latreille, 1809

182. *Diarsia dahlui* (Hübner, [1813])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6]; хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 1 ос. [3]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос. Рідкісний у високогір'ї вид, відомий за поодинокими знахідками.

183. *Diarsia brunnea* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, г. Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р.- 3 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос.; хр. Свидовець: оз. Догяска, 1580 м н.р.м., 29.07.2007р. – 1 ос., г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 7 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 5 ос., 27.06.2008р. – 1 ос., п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 6 ос., 10-12.08.2007р. – 2 ос., 01-02.07.2008р. – 3 ос., 08-12.09.2008р. – 1 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 3 ос., Звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

184. *Diarsia mendica* (Fabricius, 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н. р. м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-02.07.2002р. – 1 ос., 27.06.2008р. – 13 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 01-02.07.2008р. – 14 ос. Звичайний, місцями чисельний гірський вид.

185. *Diarsia florida* (F. Schmidt, 1859)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 2 ос., 20.07-20.08.2009р. – 1 ос. Рідкісний. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

186. *Cerastis rubricosa* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Власні дані: хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 2 ос. на світло. Очевидно залітна особина з лісового поясу. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

187. *Rhyacia simulans* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожежевська, 15.06.2007р. – 1 ос. [3]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 13.01.2008р. – 1 мертва ос. у плафоні на біостаніонарі І.Е.К., схил гори поблизу оз. Несамовите, 1750 м н.р.м. 11.09.2008р. – 1 ос. на світло. Рідкісний, відомий за поодинокими знахідками.

188. *Rhyacia lucipeta* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 03.07.1932р. [23], в липні, рідко [24]. *Власні дані:* хр. Мармарош, кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 27.08.2008р. – 1 ос. на світло. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош.

189. *Chersotis rectangula* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Мармарош, кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос. на світло [3].

190. *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, до 1500 м н.р.м., з середини липня не рідкісний [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 2 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 6 ос., 27.08.2008р. – 3 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 28 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 60 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 28.06.-02.07.2002р. – 10 ос., 27.06.2008р. – 268 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 462 ос., 10-12.08.2007р. – 15 ос., 01-02.07.2008р. – 72 ос., 01-20.08.2009р. – 9 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 359 ос. У високогір'ї скрізь дуже чисельний, місцями – масовий вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош та Свидовець.

191. *Noctua fimbriata* (Schreber, 1759)

Літературні дані: хр. Черногора, г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош: кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 1 ос., 27.08.2008р. – 2 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 6 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.-

02.07.2002р., 27.06.2008р. – 34 ос., п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 5 ос. та 10-12.08.2007р. – 4 ос., 01-02.07.2008р. – 12 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 15 ос., г. Петрос, 1600 м н.р.м., 29.06.2008р. – 9 ос. Звичайний, місцями – чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

192. *Noctua interposita* (Hübner, 1790)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. – 12 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош: вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 1 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 6 ос.; хр. Черногора: п. Пожежевська, 14-15.06.2007р. – 50 ос., 10-12.08.2007р. – 9 ос., 01-02.07.2008р. – 30 ос., 20-31.07.2009р. – 1 ос., г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 27.06.2008р. – 7 ос. Звичайний, місцями чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

193. *Noctua janthina* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 4 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. Вперше наводиться для високогір'я хр. Черногора.

194. *Noctua janthe* (Borkhausen, 1792)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 ос. відловлена на світло. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

195. *Eurois occulta* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Черногора: п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., в кін. липня, рідкісний [24]; г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н. р. м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 1 ос., 01-02.07.2008р. – 1 ос. Поодинокі знахідки.

196. *Graphiphora augur* (Fabricius, 1775)

Літературні дані: хр. Свидовець, оз. Апшинець 1487 м н.р.м. [11].

197. *Anaplectoides prasina* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Черногора, полонина Рогнеска [28], г.Говерла, 1400 м н.р.м., 27.06.1975р. (зб. Ю. Костюк) [5]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 10 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 32 ос., 10-12.08.2007р. – 5 ос., 01-02.07.2008р. – 6 ос., 20-22.08.2009р. – 1 ос. Звичайний, місцями – чисельний вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош і Свидовець.

198. *Xestia baja* ([Denis & Schiffmüller], 1775)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Мармарош, г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 3 ос.; хр. Свидовець, г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – 5 ос.; хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 3 ос., 08-12.09.2008р. – 4 ос., 01-20.08.2009р. – 1 ос. Скрізь у високогір'ї досить звичайний. Вперше наводиться для високогір'я хр. Мармарош, Свидовець і Черногора.

199. *Xestia ochreago* (Hübner, [1809])

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, близько 1500 м н.р.м. 31.07.-02.08.2002р. вдень, на квітах *Cirsium* sp. – більше 20 ос. [1, 6].

200. *Xestia collina* (Boisduval, 1840)

Літературні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, на межі лісу в першій половині липня 1934-1935рр. не рідко [24]; хр. Чивчини, г. Чивчин 1700 м н.р.м., 23.06.2003р. – 1 ос. [1, 6]. *Власні дані:* хр. Черногора, п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 15.06.2007р. – 1 ос., 10-12.08.2007р. – 1 ос., 20.07.-20.08.2009р. – 1 ос. Типовий борео-альпійський вид, поодинокі трапляється на межі верхнього лісового та субальпійського висотно-рослинних поясів.

201. *Xestia sexstrigata* (Haworth, 1809)

Власні дані: хр. Черногора, п. Пожижевська, 1430 м н.р.м., 10-12.08.2007р. – 1 особина, 01-20.08.2009р. - 3 ос. Атланти-Середземноморський вид. Можливо мігрант. Вперше реєструється у високогір'ї Українських Карпат і взагалі у Західній Україні.

202. *Xestia (Megasema) c-nigrum* (Linnaeus, 1758)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 23-25.06.2003р. [1]. *Власні дані:* хр. Красна, г. Менчул, 1200 м н.р.м., 19.05.2007р. – 3 ос.; хр. Свидовець: оз. Доляска, 1580 м н.р.м., 29.07.2007р. – 4 ос., г. Драгобрат, 1400 м н.р.м., 08-09.08.2007р. – більше 50 ос.; хр. Мармарош: вершина г. Піп-Іван, 1930 м н.р.м., 24.08.2007р. – 2 ос., кар на г. Піп-Іван, 1850 м н.р.м., 25.08.2007р. – 3 ос., 27.08.2008р. – 10 ос., г. Полонинка, 1600 м н.р.м., 26.08.2008р. – 16 ос.; хр. Черногора: г. Менчул Квасівський, 1300 м н.р.м., 28.06.-02.07.2002р. – 10 ос., п. Пожежевська, 1430 м н.р.м., 14-15.06.2007р. – 2 ос., 10-12.08.2007р. – 40 ос., 08-12.09.2008р. – близько 20 ос., 20.07.-20.08.2009р. – понад 100 ос. Скрізь чисельний, місцями – масовий вид. Вперше наводиться для високогір'я хр. Красна, Мармарош, Свидовець і Черногора.

203. *Xestia (Megasema) triangulum* (Hufnagel, 1766)

Літературні дані: хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м. 23-25.06.2003р. [1].

204. *Xestia (Anomogyne) speciosa* (Hübner, [1813])

Літературні дані: хр. Чорногора, п. Пожижевська, 1330 м н.р.м., 02.07. і 30.07.1932р. – 3 особини [21]; хр. Чивчини, г. Чивчин, 1700 м н.р.м., 31.07.-01.08.2002р. – 9 ос. [1, 6].

205. *Eugraphe sigma* ([Denis & Schiffermüller], 1775)

Власні дані: хр. Чорногора, г. Менчул Квасівський, 1200-1300 м н.р.м., 28.06.-02.07.2002р. – більше 10 ос. Трапляється виключно біля верхньої межі лісу, де є звичайним. Чисельний у верхньому лісовому поясі, звідки, очевидно, проникає у високогір'я. Вперше наводиться для високогір'я Українських Карпат.

Історичні зміни у ноктуоїдофауні Карпатського високогір'я можна прослідкувати на прикладі хребта Чорногора. Тут, на п. Пожижевська на базі високогірського біостационару Інституту екології Карпат, за допомогою світлопасток у 2007-2009 рр. вдалося провести більш-менш систематичні дослідження високогірської ноктуоїдофауни. Враховуючи заповідний режим та добре збережені високогірські фітоценози, отримані тут результати можуть у повній мірі відображати реальне різноманіття високогірської лепідоптерофауни. На прикладі цього урочища нами зроблено спробу проаналізувати зміни ноктуоїдофауни, що відбулись у високогір'ї хр. Чорногора протягом останніх 70 років. Для цього було проведено порівняння сучасних наших даних з даними В Несьоловського [23, 24], отриманими у результаті Польської експедиції у Чорногорі у 1932-1935рр. Застосування майже однакових методів збору матеріалу: на світло, харчові приманки тощо, забезпечує об'єктивність такого порівняння.

Польською експедицією у 30-х роках минулого століття на полонині Пожижевська та на полонинах навколишніх гір: Брескул, Данцер, Говерла було виявлено 31 вид Noctuoidea: *Nycteola revayana* (Scopoli, 1772), *Parasemia plantaginis* (Linnaeus, 1758), *Hypena obesalis* Treitschke, 1829, *Hypena proboscidalis* (Linnaeus, 1758), *Euclidia mi* (Clerck, 1759), *Abrostola tripartita* (Hufnagel, 1766), *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758), *Autographa pulchrina* (Haworth, 1809), *Autographa bractea* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Plusia festucae* (Linnaeus, 1758), *Amphipyra tragopoginis* (Clerck, 1759), *Cosmia trapezina* (Linnaeus, 1758), *Apamea monoglypha* (Hufnagel, 1766), *Apamea maillardi* (Geyer, [1834]), *Apamea rubrivena* (Treitschke, 1825), *Apamea crenata* (Hufnagel, 1766), *Apamea sordens* (Hufnagel, 1766), *Oligia latruncula* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Mesapamea secalis* (Linnaeus, 1758), *Polia hepatica* (Clerck, 1759), *Polia nebulosa* (Hufnagel, 1766), *Hada plebeja* (Linnaeus, 1761), *Lacanobia thalassina* (Hufnagel, 1766), *Agrotis segetum* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Agrotis ipsilon* (Hufnagel, 1766), *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758), *Rhyacia lucipeta* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Eurois occulta* (Linnaeus, 1758), *Xestia collina* (Boisduval, 1840) і *Xestia speciosa* (Hübner, [1813]). Протягом наших досліджень виявлено усі вище наведені види крім: *Nycteola revayana* (Scopoli, 1772), *Plusia festucae* (Linnaeus, 1758), *Rhyacia lucipeta* ([Denis & Schiffermüller], 1775) та *Xestia speciosa* (Hübner, [1813]). Крім того, ще виявлено 100 видів, котрих не було знайдено під час польської експедиції. Таку значну різницю у кількості виявлених видів можна пояснити застосуванням нами у зборах на світло більш ефективних ртутно-кварцових ламп, а також тим, що наші дослідження проводились у різні сезони з травня по листопад протягом усього вегетаційного періоду. Проте, варто зазначити, що у 2007-2009рр. на полонині Пожижевська значну частку наших зборів становили види, котрі у 1932-1935рр. під час польської експедиції тут взагалі не були виявлені. Більшість з них – не типові гірські види, а скрізь поширені види – убіквісти, які в нижніх районах часто бувають шкідниками сільськогосподарських рослин. Зокрема, це такі види, як: *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758), *Apamea monoglypha* (Hufnagel, 1766), *Apamea crenata* (Hufnagel, 1766), *Hada plebeja* (Linnaeus, 1761), *Agrotis segetum* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Agrotis exclamatoris* (Linnaeus, 1758), *Agrotis ipsilon* (Hufnagel, 1766), *Ochropleura plecta* (Linnaeus, 1761), *Noctua fimbriata* (Schreber, 1759), *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758), *Noctua interposita* (Hübner, 1790), *Xestia c-nigrum* (Linnaeus, 1758) тощо.

З проведеного порівняння бачимо що фауна ноктуоїдного комплексу полонини Пожижевська, за останні 70 років зазнала досить значних змін. З однієї сторони, схоже видовий склад не зменшився. Немає звідти сучасних знахідок чотирьох видів, які, проте, виявлено у інших гірських масивах (Мармарош, Чивчини, Горгани), і мабуть з часом буде знайдено і на п. Пожижевській. З іншої, у субальпійській фауні урочища значно побільшало рівнинних видів – убіквістів. Малоімовірно, що вони могли бути не поміченими у 30-х роках, оскільки імаго їх активні якраз у липні-серпні (коли і проводились Польські експедиції), та добре летять на світло. Можливо ці види й раніше населяли високогір'я, але були тут дуже рідкісними. Проте, цілком ймовірно що вони потрапили сюди з нижніх районів, вже на сучасному етапі. І не зважаючи на досить суворий клімат, знаходять собі у високогір'ї сприятливі умови для існування, та навіть, судячи із їхньої чисельності – процвітання. На відміну від аборигенних високогірських видів, котрі, за винятком *Papestra biren*, усі трапляються досить рідко. Крім того, на сучасному етапі у високогір'ї хребта Чорногора виявлено ряд степових видів, очевидно мігрантів з Півдня, таких як: *Cucullia fraterna* Butler, 1878, *Cucullia lactucae* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Heliothis virescens* (Hufnagel, 1766), *Helicoverpa armigera* (Hübner, [1808]), *Dichagyris flammatra* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Noctua janthe* (Borkhausen, 1792), *Xestia sexstrigata* (Haworth, 1809) тощо. Вони, судячи із "свіжого", не облітаного стану зібраних імаго, утворюють тут тимчасові, а можливо й постійні популяції. Низька чисельність аборигенних, а також відсутність багатьох типових монтанних видів, не лише на п. Пожижевська, а й у решті високогірських масивів Українських Карпат ймовірно є наслідком багатовікового надмірного пасторального пресу, в результаті якого рослинність високогір'я зазнала значних негативних змін. Первинна, колись домінуюча рослинність субальпійського та альпійського поясів тепер залишилась переважно лише на важкодоступних

для худоби місцях – крутих схилах карів, урвищах. Більше 80% площі Карпатського високогір'я сьогодні зайняті вторинними угрупованнями – щільнодернинними дрібно- та великозлаковими пустищами, серед яких переважають біловусники, щучники, костричники та трироздільно-ситничники [10].

Варто зазначити, що проведення лепідоптерологічних досліджень у високогір'ї Українських Карпат має свою специфіку. Відсутність прохідних для автомобілів доріг дуже ускладнює добирання з вантажем, у вигляді необхідного обладнання (генератор, паливо до нього, лампи, та ін.), до потрібних пунктів, та проведення досліджень, особливо зборів на світло. А майже повна відсутність електрифікації взагалі, унеможливорює проведення систематичних та стаціонарних зборів на світлопастки. У тих, небагатьох місцях, де проведена електромережа, як правило, спостерігається значне антропогенне навантаження і, як наслідок, сильне флористичне та фауністичне збіднення. Тому такі місця не можуть в повній мірі репрезентувати різноманіття лепідоптерофауни даного регіону. Великою перешкодою для проведення досліджень у високогір'ї також є дуже мінливі погодні умови, майже постійні сильні вітри та різкі перепади температур що зрештою відзначив ще В. Несьоловський [24]. Суворий клімат високогір'я обумовлює короткий вегетаційний період і як наслідок короткий період активності імаго більшості видів лускокрилих, залежний від погодних умов конкретного періоду року. Цей фактор, а також вузько-локальне поширення багатьох типових борео-монтанних і альпійських видів дуже ускладнюють виявлення справжнього різноманіття лепідоптерофауни. Можна припустити, що вище наведені фактори, а також ще недостатній рівень вивчення високогірської ноctuоїдофауни, особливо нічної, є причиною того, що багато високогірських видів, відомих з сусідніх гірських масивів Польщі, Словаччини та Румунії [18, 19, 21, 25], в Українських Карпатах досі не виявлено.

Зважаючи на усе вище сказане, можна стверджувати що ноctuоїдофауна високогірських районів Українських Карпат є ще недостатньо вивченою і потребує подальших досліджень. Досі, зовсім не дослідженими залишаються високогір'я Бескид, Горган, Рівної та Боржави. Потребують подальших досліджень Красна, Свидовець, Черногора, а особливо Мармарош та Чивчини, де, зважаючи на їх геоботанічні особливості, та, завдяки важкодоступності і розташуванню у прикордонній зоні – порівняно високий рівень збереженості природної рослинності, ймовірні знахідки багатьох ксеро-монтанних та борео-альпійських видів, що, зокрема відомі з сусідніх масивів Румунських Карпат. Перш за все, таких видів як: *Dasypolia templi* (Thunberg, 1792), *Hadena caesia* ([Denis et Schiffermüller, 1775]), *Euxoa decora* ([Denis & Schiffermüller], 1775), *Standfussiana lucerneae* (Linnaeus, 1758), *Epipsilia latens* (Hübner, 1809), *Epipsilia grisescens* (Fabricius, 1794), *Xestia (Megasema) ashworthii candelarum* (Staudinger, 1871), *Xestia (Anomogyna) rhaetica* (Staudinger, 1871), *Xestia (Anomogyna) sincera* (Herrich-Schäffer, 1851), *Xestia (Anomogyna) alpicola* (Zetterstedt, 1839) тощо. Зрештою, в Українських Карпатах у майбутньому не виключені знахідки і багатьох інших видів лускокрилих ноctuоїдного комплексу.

Висновки

На основі отриманих результатів, бачимо що в цілому високогірська фауна Noctuoidea Українських Карпат є значно біднішою порівняно з такою інших гірських масивів Європи, в тому числі й інших частин Карпат у Польщі, Словаччині та Румунії. Тут відсутній цілий комплекс альпійських видів. А усі виявлені типові високогірські види мають дуже низьку чисельність. Причиною такої збідненості високогірської фауни Українських Карпат, очевидно, є обмежені площі високогір'я і відносно невеликі висоти гірських масивів а також значний антропогенний тиск багатівікового пасовищного господарства, що призвело до значного скорочення площ первинної високогірної рослинності, перетворивши колись різнотравні полонини на пустища. Проте, зважаючи на, поки що, явно недостатній рівень вивчення високогірської лепідоптерофауни Українських Карпат, у майбутньому можна сподіватись тут нових знахідок видів надроддини Noctuoidea.

Подяки

Автори висловлюють щирі подяки к.б.н. Ю. В. Канарському, к.б.н. А. Г. Сіренку, В. Ю. Шпаріку за товариство в експедиціях та допомогу в зборі матеріалу. Особлива подяка дирекції Інституту екології Карпат, зокрема завідувачу – д.б.н. Й. В. Царику, та співробітникам відділу популяційної екології: Т. І. Микитчаку, Ю. С., Голобіним Л. О. та О. Ю. - за сприяння у проведенні досліджень на базі біостанціону на п. Пожижевській.

Література

1. Бідзіля О., Будашикін Ю., Ключко З., Костюк І., Кульберг Я. До фауни лускокрилих (Lepidoptera) південно-східної частини Українських Карпат // Праці зоологічного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2006. – Т. 4. - С. 21-53.
2. Бідичак Р. Нові дані щодо поширення совок (Lepidoptera, Noctuidae) в Українських Карпатах // Вестник зоологии – 2007. – Т.41(1). – С. 12.
3. Бідичак Р., Сіренко А. Деякі результати вивчення совок (Lepidoptera, Noctuidae s. l.) Українських Карпат // Вісті Харківського ентомологічного товариства. – 2007 (2008). – Т.15(1–2). – С. 168-171.
4. Ключко З.Ф. Совки западных областей Украины. - К.: Изд-во Киев. ун-та., 1963.- С. 1-175.
5. Ключко З.Ф., Плющ И.Г., Шешурак П.Н. Аннотированный каталог совок (Lepidoptera, Noctuidae)

- фауны Украины. - К.: Институт зоологии НАН Украины, 2001. - 884 с.
6. Ключко З.Ф., Кульберг Я. К изучению фауны совок (Noctuidae s. l.) Украинских Карпат // Эверсманния. Энтомологические исследования в России и соседних странах. – 2006. – № 7-8. - С. 69-74.
 7. Малиновський К. А. Рослинисть високогір'я Українських Карпат. – К. : Наук. думка, 1980. – 280 с.
 8. Малиновский К. А., Царик Й. В., Коржинський Я. В. Антропогенные смены биогеоценотического покрова // Дигрессия биогеоценотического покрова на контакте лесного и субальпийского поясов в Черногоре / Под общей ред. К. А. Малиновского. – К.: Наук. думка, 1984. – С. 7-41.
 9. Різун В. Б. Туруни Українських Карпат. – Львів, 2003. – 210 с.
 10. Украинские Карпаты. Природа / Голубец М.А., Гаврусевич А.Н., Загайкевич И.К. и др. – К.: Наукова думка, 1988. – 208 с.
 11. Balogh I. Lepkegyujtes a feketé Tisza forrasvideken // Folia entomol. Hung. – 1941. – Т. 6. – 97-104 S.
 12. Fibiger M., Hacker H. Systematic List of the Noctuoidea of Europe // Esperiana. – 2004. – V. 11.- 83-172 p.
 13. Hacker H., Ronkay L., Hreblay M. Noctuidae Europaeae. Bd 4. Hadeninae I. - Soro, 2002. - 419 S.
 14. Hormuzaki C. Die Schmetterlinge (Lepidoptera) der Bukowina // Verhandlungen der k. k. Zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. - Wien, 1898. - Band XLVIII. - S. 426-481.
 15. Kostrowicki A. S. Opracowanie zbiorowe. Sówki - Noctuidae. Cuculliinae. Klucze do oznaczania owadów Polski: Motyle – Lepidoptera. Część 27, Zeszyt 53a. – Warszawa: PWN, 1956a. – S. 1-124.
 16. Kostrowicki A. S. Sówki – Noctuidae: Agrotinae, Melicleptriinae. Motyle – Lepidoptera. Klucze do oznaczania owadów Polski: Część 27, Zeszyt 53b. - Warszawa: PWN, 1959. – S. 1-145.
 17. Metody sběru a preparace hmyzu. / za red. dr. K. Nowak / Praha: Academia, 1969. – 244 s.
 18. Motýli a housenky střední Evropy. Noční motýli I / Macek J., Dvořák J., Traxler L., Červenka V. / Praha: Academia, 2007. – 376 s.
 19. Motýli a housenky střední Evropy. Noční motýli II – můrovití / Macek J., Dvořák J., Traxler L., Červenka V. / Praha: Academia, 2008. – 492 s.
 20. Nowacki J. Sówki – Noctuidae: Hadeninae. Klucze do oznaczania owadów Polski: Motyle - Lepidoptera, Część 27. Zeszyt 53c. - Torun, 1996. - S. 1-88.
 21. Nowacki J. The Noctuids (Lepidoptera, Noctuidae) of Central Europe.- Bratislava, 1998. - S. 1-120.
 22. Nowicki M. Enumeratio lepidopterorum Haliciae orientalis. - Leopoli, 1860. – S. 1-269.
 23. Niesiolowski N. Przyczynek do znajomości fauny Czarnohory // Rozprawy i sprawozdania. Instytut badawczy lasów Państwowych. – Warszawa, 1935. - Seria A. - S. 72 - 79.
 24. Niesiolowski N. Motyle większe (Macrolepidoptera) w: Przyczynek drugi do znajomości fauny Czarnohory. // Rozprawy i sprawozdania. Instytut badawczy lasów Państwowych. – Warszawa, 1939. - № 42., Seria A. - S. 72-79.
 25. Rakosy L. Die Noctuiden Rumaniens. - Linz, 1997. - 648p.
 26. Ronkay G., Ronkay L. Cuculliinae I. In: Noctuidae Europaeae. - Soro, 1994. - 282 p.
 27. Ronkay G., Ronkay L. Cuculliinae II. In: Noctuidae Europaeae. - Soro, 1995. - 224 p.
 28. Ronkay L., Yela J., Hreblay L. M. Hadeninae II. In: Noctuidae Europaeae. - Soro, 2001. - 452 p.
 29. Soffner J. Reise in den Waldkarpathen. (Lepidoptera) / von J. Soffner // Entom. Zeitschr. - 1932. – V. XLV. - S. 306-310.
 30. Werchratski J. Motyle większe Stanisławowa i okolicy // Spr. Kom. fiz. P.A.U. - Krakow, 1893. - T. LXX. - S. 167-266.

Стаття поступила до редакції 01.10.2009 р.;

Стаття прийнята до друку 20.11.2009 р.

Геряк Ю. М. – аспірант Державного природознавчого музею НАН України.

Бідичак Р. М. – аспірант кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензент: кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Сіренко А. Г.